

Liite...

(kohta 4.2b)

Julkilausuma CM/ResCMN(2008)4

Ruotsin kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen toteutuksesta

(Ministerikomitean hyväksymä 1029. edustajakokouksessa 11. kesäkuuta 2008)
Ministerikomitea on kansallisten vähemmistöjen suojaa koskevan puiteyleissopimuksen (tämän jälkeen ”puiteyleissopimus”) 24–26 artiklojen nojalla,

Huomioinut 17. syyskuuta 1997 hyväksytyin julkilausuman (97) 10 esittämät säännöt, jotka Ministerikomitea hyväksyi puiteyleissopimuksen 24.–26. artikkelin seurantajärjestelyistä;

Huomioinut äänestysäännön, joka hyväksyttiin julkilausuman (97) 10 hyväksymisen yhteydessä;¹

Huomioinut ratifiointiasiakirjan, jonka Ruotsi 9. helmikuuta 2000 esitti käsityksensä;

Palauttanut mieleen, että Ruotsin hallitus toimitti raporttinsa puiteyleissopimuksen toiselta seurantakierrokselta 13. heinäkuuta 2006;

Tutkinut Neuvoa-antavan komitean 8. marraskuuta 2007 hyväksymän Ruotsia koskevan toisen lausunnon ja 17. huhtikuuta 2008 Ruotsin hallitukselta vastaanotetut kommentit;

Huomioinut myös muiden hallitusten kommentit;

1. Hyväksyy seuraavat Ruotsia koskevat johtopäätökset:

a) Positiivinen kehitys

Ruotsi on kehittänyt edelleen lainsäädännöllisiä puitteita taistellakseen syrjintää vastaan. Ruotsi on tehnyt arvokasta työtä rakenteellisen syrjinnän osalta. Etnistä syrjintää vastustava asiamies ja muut avaintoimijat ovat puuttuneet syrjintään tietyillä alueilla, mm. sisäänpääsyn helpottamiseksi huvipuistoihin. Lisäksi suurin osa ruotsalaisista katsoo etnisten vähemmistöihin kuuluvien rikastavan yhteiskuntaa ja kannustaa pontevampiin toimenpiteisiin kamppailussa syrjintää vastaan. Ruotsalainen yhteiskunta on yhä kriittisempi muukalaisviihamielisiä asenteita kohtaan.

---

¹ Hyväksyessään 17. syyskuuta 1997 päivätyn julkilausunnan (97) 10 Ministerikomitea hyväksyi myös seuraavan säännön: ”Puiteyleissopimuksen artikkeleiden 24.1- 25.2 mukaiset päätökset katsotaan hyväksytyiksi, mikäli kaksi kolmasosaa sopimusosapuolten edustajista, joihin kuuluu myös Ministerikomiteaan nimitettyjen sopimusosapuolten edustajien enemmistö, puoltavat päätöstä”.

Edelleen Ruotsi on ryhtynyt toimenpiteisiin vähemmistökielten käyttöoikeuden toteutumiseksi viidessä Pohjois-Ruotsin kunnassa, ja tämän lakisääteisen suojan laajentamismahdollisuutta on arvioitu ja puollettu arvovaltaisissa virallisissa raporteissa.

Kansallisten vähemmistöjen kulttuuristen aloitteiden julkinen rahoitus on lisääntynyt jonkin verran, ja vähemmistökulttuurien merkitys yhteiskunnalle on Ruotsissa tällä hetkellä yleisesti tunnustettu. Tarve parantaa vähemmistökulttuurien esille tuomista esimerkiksi oppikirjoissa on painotettu virallisissa raporteissa.

Julkisen palvelun yritykset – Ruotsin TV (SVT), Ruotsin radio (SR) ja Ruotsin kouluradio (UR) – tekevät ihailtavaa työtä tietyillä vähemmistökielisen median sarjoilla; niillä on muun muassa laajaa saamen- ja suomenkielistä lähetystoimintaa.

Ruotsi on kehittänyt lupaavia verkkopohjaisia koulutustyökaluja, joilla parannetaan vähemmistökielten opetusta ja korvataan tällä alueella vallitsevan oppimateriaalipulan puutteita.

Uusia neuvoa antavia elimiä on perustettu, joilla edistetään kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien osallistumista päätöksentekoon. Hallitus on myös yrittänyt aktivoita voimakkaammin paikallisia viranomaisia kansallisia vähemmistöjä koskevissa kysymyksissä.

b) Huolestuttavia alueita

Huolimatta siitä, että vähemmistökysymyksistä vastaava osasto on osoittautunut sitoutuneeksi työhönsä, toistuvat vaihdokset ja muutokset institutionaalisessa vastuussa vaikuttavat negatiivisesti osaston tehoon ja kapasiteettiin.

Kansallisten vähemmistöjen suojan lakisääteisten puitteiden kehittäminen on viivästynyt esimerkiksi vähemmistökielten käytön suojan laajentamista koskevassa asiassa.

Siitä huolimatta, että on olemassa tiettyjä ihailtavia poikkeuksia, paikallisten viranomaisten sitoutumisessa kansallisia vähemmistöjä koskeviin asioihin on parantamisen varaa. Esimerkiksi paikallisella tasolla on tarvetta pystyttää kilpiä ja kadunnimikylttejä kansallisilla vähemmistökielillä, samoin kuin ottaa kansallisiin vähemmistöihin kuuluvia mukaan päätöksentekoon.

Luotettavien tietojen puuttuminen kansallisista vähemmistöistä vaikeuttaa vähemmistöpolitiikan suunnittelua, toteutusta, arviointia ja kehittämistä. Viranomaisten on päättäväisemmin noudatettava tiettyjen kansallisten vähemmistöjen edustajien pyytämiä toimenpiteitä.

Vähemmistökielten opetus kunnallisissa kouluissa on edelleen vähäistä ja toteutus joissakin tapauksissa epäkäytännöllistä. Kaksikielistä koulutusta tarjotaan yksityisissä kouluissa (nk. ”yksityisissä kouluissa”) ja tietyissä yksittäisissä kunnallisissa tahoissa. Opettajapulaan ja muihin kapasiteettiongelmiin on tarvetta puuttua.

Kansallisiin vähemmistöihin kuuluvat henkilöt, erityisesti romanit, kokevat edelleen syrjintää mm. asunto- ja työllisyysmarkkinoilla, ja vähäinen luottamus oikeusviranomaisiin monien romanien keskuudessa mutkistaa tilannetta entuudestaan.

Jatkuvasti olemassa oleva oikeudellinen epävarmuus maa-oikeuksista vaikuttaa edelleen saamelaisten perinteisiin elinkeinoihin, muun muassa poronhoitoon. Se on johtanut kiistoihin, joilla on raskaat taloudelliset seuraukset joillekin saamelaiskylille. Saamelaiskäräjien rooli ei ole riittävän kehittynyt muilla alueilla kuin poronhoidossa.

Neuvoa-antava komitea on huomannut levottomuutta sen suhteen, että lehdistötuessa ja tietyissä vähemmistöjärjestöjen tukimekanismeissa ei riittävästi huomioida kansallisten vähemmistöjen erityistarpeita ja aloitteiden runsautta.

2. Hyväksyy seuraavat Ruotsia koskevat suositukset:

Niiden toimenpiteiden lisäksi, joihin on ryhdyttävä Neuvoa-antavan komitean lausunnon kappaleessa I ja II eriteltyjen suositusten toteuttamiseksi, viranomaisia kehoitetaan puiteyleissopimuksen toteuttamisen parantamiseksi:

- ryhtyä uusiin toimenpiteisiin, joilla varmistetaan että kansallisten vähemmistöjen suojaa käsitellään johdonmukaisesti ja koordinoitusti sekä valtiollisella että paikallisella tasolla ja että viranomaisten vastuunjaossa on selkeyttä ja jatkuvuutta,
- varmistaa, että kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöitä on mukana sekä valtiollisessa että paikallisessa päätöksenteossa tärkeistä kansallisista vähemmistöjä koskevia yleispäätöksistä niin terveydenhoidosta kuin fyysisestä yhdyskuntasuunnittelusta,
- viedä pikaisesti eteenpäin ehdotuksia kansallisten vähemmistöjen lakisääteisen suojan vahvistamisesta, muun muassa tärkeää aloitetta laajentaa takuita vähemmistökielten käytöstä.
- parantaa tilastoja kansallisista vähemmistöistä tukemalla sellaisten tilastotietojen keruuta, joissa otetaan huomioon vähemmistöjen mielipiteet ja kunnioitetaan tietosuojaa ja muita relevantteja näkökohtia,
- ryhtyä päättäväisiin toimenpiteisiin, jotta voitaisiin parantaa vähemmistökielten opetukseen pääsyä ja antaa sopivaa tukea kaksikieliseen koulutukseen. Näissä toimenpiteissä on myös otettava huomioon opettajapula ja muut kapasiteettiongelmat,
- ryhtyä lisätoimiin romanien ja muihin kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien syrjinnän vähentämiseksi niin, että se on osa lakien ja instituutioiden jatkuvan reformoinnin peruseriaatteita,
- käsitellä priorisoidusti jatkuvasti esillä oleva maa-oikeudellista epävarmuutta Pohjois-Ruotsissa tavalla, joka suojaa saamelaisten oikeudet täysin. Samalla on varmistettava, että oikeuskiistat eivät uhkaa saamelaiskyläin elinvoimaa ja niiden poronhoitoa,

- harkita lisätä saamelaiskäräjien roolia muillakin alueilla kuin poronhoidossa,
- ryhtyä lisätoimiin, joilla tuetaan vähemmistökielistä mediaa ja kansallisten vähemmistöjen aloitteita kulttuurin alueella. Näin voitaisiin varmistaa muun muassa, että keskeisten tukijärjestelmien valintakriteereissä otetaan huomioon kansallisten vähemmistöjen erityisintressejä.

3. Kehottaa Ruotsin hallitusta julkilausuman (97)10 nojalla:

- a. jatkamaan meneillään olevaa vuoropuhelua Neuvoa-antavan komitean kanssa
- b. pitämään Neuvoa-antavaa komiteaa ajan tasalla niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty yllä kappaleissa 1 ja 2 esitettyjen johtopäätösten ja suositusten johdosta.